

tragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

10) Første behandling af lovforslag nr. L 145: Forslag til lov om ændring af forskellige love om selvejende uddannelsesinstitutioner.

(Selvejekrav, habilitet m.v.).

Af undervisningsministeren (Marianne Jelved, fg.).

(Fremsat 16/12 98).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Hans Peter Baadsgaard (S):

Det er hr. Carsten Hansen, der er mit partis ordfører på denne sag, men da han ikke kan være til stede, skal jeg på Socialdemokratiets vegne fremsætte følgende:

Socialdemokratiet kan støtte det foreliggende lovforslag, som jo vedrører en hel række selvejende uddannelsesinstitutioner. Der stilles krav om, at institutionerne er uafhængige, og kravene til deres uafhængighed, bestyrelsens habilitet og hvad bestyrelsesmedlemmerne må deltage i, eller hvordan de skal vælges, skærpes.

Høringssvarene fra oplysningsforbundene udtrykker bekymring for, at daghøjskolerne vil blive løsrevet fra oplysningsforbundene, hvis lovforslaget bliver gennemført. Det er vi ikke enige i, men vi anerkender fuldt og helt oplysningsforbundenes meget dygtige arbejde med etablering af daghøjskoler, drift af daghøjskoler og det engagement, man har lagt i arbejdet. Langt hen ad vejen har det jo været en succes for oplysningsforbundene.

Jeg siger dette, fordi jeg gerne vil fremhæve, at der bl.a. står i lovforslagets bemærkninger, at det fortsat vil være muligt for oplysningsforbundene at drive daghøjskoler. Der er intet i vejen for, at der fortsat kan være et frugtbart samarbejde mellem oplysningsforbund og daghøjskoler som selvstændige parter, og en daghøjskole vil også fortsat kunne indgå økonomiske aftaler med et oplysningsforbund. Det skal blot være helt selvstændige parter, selvstændige bestyrelser, der indgår disse aftaler. Disse

vigtige elementer synes jeg skal fremhæves for at få en nuanceret debat om lovforslaget.

Vi har fra oplysningsforbundene modtaget et juridisk responsum, som man har fået udarbejdet. Jeg har ikke fået nærlæst dette responsum, men der udtrykkes nogle betænkeligheder ved visse dele af lovforslaget. Jeg mener bestemt ikke, at dette lovforslag på nogen måder strider mod grundlovens bestemmelser om foreningsfrihed osv., men det er klart, at vi vil studere det responsum nøje og lade det indgå i udvalgsarbejdet.

Men vi tilslutter os altså lovforslaget, som det foreligger her.

Anders Mølgaard (V):

Det er såre naturligt, at vi som samfund har en legitim interesse i at sikre, at de store offentlige tilskud, der kanaliseres til de selvejende uddannelsesinstitutioner, går til de formål, de er givet til; så vidt bør vi selvfølgelig alle sammen være enige. Men jeg tror, vandene deles, når vi kommer til det operative: hvordan og specielt med hvilke midler kan vi sikre dette?

Vi har i Venstre endog meget stor forståelse for ministerens intention med dette lovforslag; det skal der ikke herske tvivl om, og det beder jeg ministeren notere sig. Men samtidig er vi af principielle grunde dybt betænkelige over for nogle af de elementer, der ligger i lovforslaget. Bl.a. er der en tendens i lovforslaget til en uheldig statsliggørelse og kontrol af vort foreningsliv, som er på direkte kollisionskurs med de unikke danske foreningsfrihedsrettigheder, som er sikret i grundlovens § 78.

Det er efter vores mening f.eks. problematisk, at der i forslaget om ændring af § 6, stk. 2, står, at formanden skal vælges af bestyrelsen, selv om det i klassiske og demokratisk fungerende foreninger er sådan, at formanden vælges af den ansvarlige skolekreds på dennes generalforsamling. Et andet eksempel er bestemmelsen i lovforslaget om, at f.eks. et daghøjskolebestyrelsesmedlem ikke samtidig kan være medlem af bestyrelsen i den lokale idrætsforening, og der er endnu flere eksempler. Men af fairnessgrunde vil jeg dog også gerne complimentere ministeren for de meget fornuftige lempelser af bl.a. habilitetskravene på de frie grundskoler og de frie kostskoler, private gymnasier og hf-området. Der er altså lidt surt og lidt sødt.

Jeg vil godt til sidst slå fast, at Venstre gerne vil deltage i en meget fordomsfri drøftelse med ministeren om eventuelle nødvendige opstram-

ninger for at undgå misbrug. Dermed er det også sagt, at der er ingen tvivl om, at der foregår ting, som vi skal have stoppet, og hvor det er nødvendigt med nogle indgreb. Vi har også ved en række tidligere lejligheder gennem de sidste 2-3 år her i Folketingssalen til fulde dokumenteret, at vi også har det politiske mod til at tage konsekvensen og få stoppet misbruget.

Men i Venstre er vi altså i denne sammenhæng af den opfattelse, at det område, lovforslaget omfatter, er så principielt, at i virkeligheden burde debatten finde sted på baggrund af et meget grundigt udredningsarbejde.

Brian Mikkelsen (KF):

Jeg vil ikke lægge skjul på, at Det Konservative Folkeparti synes, at det er en meget vanskelig sag.

På den ene side har der jo været en stor diskussion, og mange af partierne – også Det Konservative Folkeparti – har konkluderet, at der har været habilitetsproblemer i de kasketbytterier, der har været mellem oplysningsforbundene og daghøjskolerne. Det er den ene side af problemet.

Den anden side af sagen er, at vi ikke skal stille alt for detaljerede og bureaukratiske krav til oplysningsforbundene og deres kobling til daghøjskolerne, så tingene slet ikke kommer til at fungere. Vi mener nemlig, at oplysningsforbundene er en vigtig og fundamental del af vores demokratiske struktur, hvor debatten blomstrer og der kommer nogle diskussioner ude i lokalsamfundene.

Oplysningsforbundene er en utrolig essentiel del af vores demokrati, så derfor er vi betænkelige ved en alt for høj grad af detaljstyring og ved, at der skabes nogle ufleksible tilstande, hvor man ikke udnytter de ressourcer, der er til rådighed. Derfor er sagen meget vanskelig, for vi vil nemlig også gerne gøre op med de habilitetsproblemer, der er i nogle af de større aftenskoler. Vi støtter altså intentionerne i forslaget, men må også sige, at det hele trænger til en nærmere udredning.

Jeg har haft lejlighed til at læse Peter Germers notat, og man må jo sige, at det er ret klart og bombastisk i sin konklusion. Hvis jeg må citere fra hans sidste konklusion, siger han, at det foreliggende lovforslag indeholder bestemmelser, der må give anledning til forfatningsretslige betænkeligheder samt til betænkeligheder ud fra almene foreningsfrihedssynspunkter og grundlæggende retssikkerhedshensyn. Det er jo

ret klart, og det bør også få os til at tænke over, hvad det er, vi er ved at gøre nu. Peter Germer har jo ikke nogen aktier i det her og er kendt som en uafhængig og objektiv jurist på Aarhus Universitet.

Også jeg vil opfordre til, at vi får tænkt det her nøjere igennem og får diskuteret det noget mere. Vi støtter intentionerne, for vi skal have gjort noget ved de habilitetsproblemer, der er i forholdet mellem aftenskolerne, oplysningsforbundene og daghøjskolerne; men vi skal passe på, at der ikke kommer for meget detailrytteri, så arbejdet ikke kan fungere.

Vi har også noteret os de lempelser, der er for f.eks. de frie grundskoler og parallelinstitutionerne, og de lempelser værdsætter vi selvfølgelig meget og kan støtte.

Aage Frandsen (SF):

Da Folketinget i 1996 vedtog en række love vedrørende de frie skoler, støttede vi de to af lovene og ikke den tredje. Vi støttede ikke den lov, som vi kalder Tvindsærloven, fordi den havde særlovskarakter og ligesom havde noget domsagtigt i sig – dermed dog ikke være sagt, at det var sådan – og vi var også betænkelige ved, at loven gav ministeren nogle meget vidtgående beføjelser, når det gælder godkendelser og lukning af skoler. Men de to andre lovforslag, som vedrørte habilitet, støttede vi.

For mig er det vigtigt, at der er en vis konsekvens i det, man gør, og derfor er det også sådan, at de ting, der vedrører habilitet i denne forbindelse, må vi altså støtte. Men når det drejer sig om de mindre dele af forslaget med hensyn til godkendelser og lukning og sådan noget, er vi ikke særlig begejstrede for dem.

Det er selvfølgelig spørgsmålet, hvor detaljere man skal være i denne forbindelse, og hvor vidt man skal gå i en præcisering af nogle mere foreningsretlige ting, f.eks. valg af formand; det kan man godt diskutere. Men tanken om, at der skal være en klar adskillelse mellem nogle, der ejer, og nogle, der udlejer og sådan nogle ting, mener jeg altså er rigtig.

Også jeg har med interesse studeret Peter Germers papir, og nogle af Germers synspunkter må man jo sige kan gøres gældende for alle lovforslag, vi vedtager her i Folketinget, også større lovkomplekser. Jeg vil nævne, at vi her i Folketinget fik forelagt 19 lovforslag den 2. december 1998. Nogle af disse forslag blev vedtaget den 11. december, og nogle af dem blev vedtaget ugen efter. I alt 19 forslag blev altså

bundene. Dette samarbejde har aldrig været tilset og overgår langt, hvad der kendes fra andre områder.

Men når det så er sagt, må jeg samtidig indrømme, at vi ikke engang har været opmærksomme på ændringen af § 6, stk. 2, som Venstre nu fremhæver som et muligt problem. Jeg har heller ikke fået læst Peter Germers bemærkninger, og derfor mener jeg – og det er jo også blevet fremhævet i dag – at der er nogle problemer i lovforslaget.

Det er et stort og meget komplekst lovforslag, og derfor er det nødvendigt med et grundigt udvalgsarbejde, før vi kan tage endelig stilling til, om vi kan støtte lovforslaget. Men som udgangspunkt er vi positive.

Elisabeth Arnold (RV):

Det Radikale Venstre støtter det fremsatte lovforslag om ændringer af forskellige love vedrørende uddannelsesinstitutioner, om selvejekrav, habilitet og andre betingelser for at kunne blive godkendt som tilskudsberettiget.

Det er nødvendigt med krav til institutionerne om uafhængighed. Det er nødvendigt med hensyn til at opnå den nødvendige troværdighed for uddannelsesinstitutionerne, revisionsfunktionen, huslejeafståelsen og en hel del andre forskellige økonomiske og administrative forhold på skolerne, så der ikke kan herske tvivl om, at de indretter sig fornuftigt og ukritisk.

Det er selvfølgelig ikke morsomt at skulle lave den slags lovgivning, som i virkeligheden bygger på en mistænkeliggørelse; men vi er desværre nødt til at sige, at der skal gælde ens regler for alle. Der må være et klart krav om, at alle skal følge de samme regler, og der må ikke kunne rejses mistanke om, at der er aftalt spil om forskellige forhold vedrørende skolernes drift. Derfor støtter vi det fremsatte lovforslag.

Søren Kolstrup (EL):

Enhedslisten kan tilslutte sig dette forslag angående opstramning af reglerne om uafhængighed og anvendelse af institutionernes midler.

Vi er ganske enige i målet, nemlig at sikre skolernes reelle uafhængighed og sikre, at midlerne bruges til skolernes eget bedste i stedet for at indgå i en større koncerndannelse. Vi er også enige i opstramningen af reglerne om bestyrelsesmedlemmernes habilitet og eventuelle engagement i andre, lignende foreninger.

Vi er meget usikre over for en lang række af de detailbetragtninger, der er om skolernes interne organisering, men det rører ikke ved, at grundprincippet om at stramme habilitetsreglerne er rigtigt.

Tom Behnke (FP):

Man fristes jo til at sige, at der er andre virksomheder, som i disse dage har væsentlige problemer med habiliteten; men det er jo en helt anden historie.

Lovforslaget her er, som vi ser det i Fremskridtspartiet, et forslag om at præcisere og opstramme habilitetsreglerne, og det kan vi bestemt ikke have nogen indvendinger imod. Men til gengæld har det jo vist sig, at i høringssvarene er der kommet nogle indvendinger, som går på, om det nu også kan lade sig gøre at gå så drastisk til værks. I Fremskridtspartiet har vi såmænd ikke syntes, det var særlig drastisk, men vi er da villige til at lytte, når eksperter hæver en pegefingert og siger: Pas nu lige på, hvad det er, I foretager jer!

Der skal ikke være nogen tvivl om, at vi går positivt ind i udvalgsarbejdet, men vi vil naturligvis lytte til de indvendinger, der måtte komme.

Tove Videbæk (KRF):

Dette lovforslag har til formål at få et fælles regelsæt for alle de selvejende institutioner, der modtager store statstilskud, så midlerne bliver brugt efter lovens hensigter. Det gælder sikringen af institutionernes uafhængighed og bestyrelsernes habilitet, ligesom institutionens ledelse alene må varetage egne interesser.

Det ser vi selvfølgelig som noget positivt. Men vi er dog betænkelige ved lovforslagets meget detaljerede opstramninger, som kan gøre det unødigt vanskeligt for skolernes ledelse, og vi kan derfor ikke tilsige lovforslaget støtte nu og her, men vil gå ind i et konstruktivt udvalgsarbejde omkring det.

Undervisningsministeren (Margrethe Vestager):

Jeg vil gerne takke ordførerne for den modtagelse, som lovforslaget har fået, og for den forståelse af den meget komplekse problemstilling, vi her har med at gøre.

Jeg forstår også godt den tilbageholdenhed, som nogle har i forhold til de ting, som foreslås for at sikre habiliteten. Det er et område, som Tinget og regeringen, også da vi behandlede

Tvindlovene og gennemførte både særlovgivning og den generelle lovgivning, tog meget alvorligt, og derfor synes jeg også, at dette lovforslag bør behandles på samme grundige måde.

Lovforslaget søger jo at sikre, at man de steder, hvor der er en risiko for inhabilitet, sikrer, at bestyrelsens sammensætning er sådan, at det er skolens egne interesser, der varetages.

Jeg håber, at det her forslag kan være en hindring for en styrket statslig kontrol. Jeg synes, at vi i forvejen går stadig videre i statskontrollen på de her områder, hvor det bør være på det frie initiativs ansvar, vi – i hvert fald som hovedsag – baserer os på, i forhold til at midlerne anvendes korrekt. Derfor ser jeg det her lovforslag, den her lovgivning, som en måde at forhindre et stadig større statsligt kontrolapparat i forhold til de enkelte institutioner.

Det tror jeg også er til institutionernes og skolernes eget bedste, fordi den statslige kontrol vil netop være en stadig mistænkeliggørelse, hvor vi med dette lovforslag én gang for alle kan gøre op med risikoen for inhabilitet.

Det er almindeligt på selvejede institutioner, at bestyrelsen vælger formanden blandt sine medlemmer, og derfor finder vi også, at det bør være gældende her. Det er klart, at der er en anden tradition i de forskellige foreninger, men vi er jo netop også inden for et område, hvor forskellige traditioner brydes.

Jeg synes, at det er rigtigt pointeret, at det er væsentligt med et godt samarbejde mellem oplysningsforbundene og daghøjskolerne blandt andre, og jeg håber ikke, at det her lovforslag vil være en hindring for et fortsat frugtbart samarbejde. Jeg mener dog også, at det samarbejde må kunne udøves, uden at man har de nuværende bestyrelsessammenfald, og at samarbejdet stadig væk kan bære den folkeoplysende tradition videre, som jo også er en del af bl.a. daghøjskolernes virke.

Jeg håber, at vi under udvalgsarbejdet kan komme igennem noget af det grundige, synes jeg, forarbejde, som ministeriet har gjort i forbindelse med det her lovforslag, og jeg håber også, at vi kan få de juridiske tilkendegivelser, som kan gøre, at nogle af de spørgsmål, der har været rejst her i forhold til eventuelle forfatningsproblemer, kan afklares.

Umiddelbart ser jeg ikke, at grundloven regulerer, hvilke krav der kan stilles med henblik på at sikre anvendelse af statens tilskud, men

det er klart, at vi aldrig ville fremlægge en lovgivning, som ville være i strid med grundloven.

Så jeg håber, at vi får en grundig og konstruktiv udvalgsbehandling af den her lovgivning, som jeg selv synes er nødvendig, om end det er et område, som vi selvfølgelig kun bevæger os ind på med allerstørste forsigtighed og kun på basis af den tidligere lovgivning, som har været gennemført, for vi synes, det er rimeligt, at der gælder fælles vilkår.

Hermed sluttede forhandlingen, og lovforslaget overgik derefter til anden behandling.

Afstemning

Fjerde næstformand (Margrete Auken):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Uddannelsesudvalget. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

11) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 69:

Forslag til folketingsbeslutning om forbud mod provokeret abort på levedygtige fostre.

Af Jann Sjursen (KRF) m.fl.
(FremSAT 8/12 98).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Justitsministeren (Frank Jensen):

Det forslag, som Kristeligt Folkeparti har fremsat, går ud på, at regeringen skal tage initiativ til en ændring af lov om svangerskabsafbrydelse. Ændringen skal indebære et forbud mod abort på levedygtige fostre. Forbudet skal sikre fostre mod at blive udsat for provokeret abort, hvis de, og jeg citerer: »har samme alder som tidligere eksempler på levedygtige ekstremt tidligt fødte.«

Efter forslaget skal der ikke kunne dispenseres fra forbudet. Det skal dog som hidtil være muligt også uden særlig tilladelse at få abort,